

පැරණි වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත පාෂාණවල දක්නට ලැබෙන සංකේත මගින් හෙළිවන සමාජ පුරාවිද්‍යාත්මක පසුබිම

පුරාවිද්‍යාඥ මහාචාර්ය වන්දන රෝහණ විතානාවිච්චි¹

හැඳින්වීම

පැරණි වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව සිදුකරනු ලැබූ ගවේෂණ කටයුතුවල දී ඉදිකිරීම් සඳහා යොදාගෙන තිබූ පාෂාණ කුට්ටි මත හා පුවරු මත සටහන් කරන ලද විවිධ සංකේත රාශියක් හඳුනාගැනීමට අවකාශ සැලසිණ. එම සංකේත සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීමේ දී පැහැදිලි වන කරුණක් වූයේ බොහොමයක් සංකේත පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛන සමහරක දක්නට ලැබෙන ඇතැම් සංකේතවලට සමාන වන බවයි. මෙවැනි සංකේත වාරි නිර්මාණවල දී භාවිත කිරීමෙන් එම ඉදිකිරීම් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් වූ ඓතිහාසික පුවතක් සැඟවී තිබෙන බව සිතිය හැකි ය. එම සංකේත පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ තාක්ෂණික සංස්කෘතික අවධි (Techno Culture) තුළ එම සංස්කෘතීන්ට අදාළ ව ජීවත් වූ ජන පිරිස් විසින් භාවිත කරන ලද සංකේතවලට සමාන සංකේත රාශියක් පවතින බව පැහැදිලි වන අතර මෙකී සංකේත සංසන්දනාත්මක ව අධ්‍යයනය කිරීමෙන් තත්කාලීන ජන සමාජ අතර පැවති අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාව මෙන් ම නිර්මාණකරණයේ දී දායක වූ තාක්ෂණික ජන කණ්ඩායම් හඳුනාගැනීමට අවස්ථාව හිමිවේ. මීට අමතර ව තාක්ෂණය භාවිතයේ සමාජ පසුබිම පිළිබඳ ව ද අධ්‍යයනය කිරීමට අවකාශ සැලසේ. මෙම පත්‍රිකාව මගින් මෙම සංකේත සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමුකරනු ලැබේ.

විමර්ශනය

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික වාසස්ථාන පැවැති බවට ප්‍රබල වශයෙන් සාධක පවතින ආසියාගල, බිල්ලෑව, බුදුගල, දොරවක, ගමකන්දේ ගල්ගෙය, ගොනාගොල්ල, මණ්ඩාගල්ගේ, තන්තිරිමලේ ආදී ස්ථානවලින් ජ්‍යාමිතික හා ජ්‍යාමිතික නොවන සංකේත රාශියක් වාර්තා වී තිබේ (Nandadeva 1986:173-205). මේ පිළිබඳ අධ්‍යයන කළ පර්යේෂකයන් අතරින් බොහෝ දෙනෙකුගේ මතය වන්නේ මේවා ප්‍රාග් ඓතිහාසික ගණයේ චිත්‍ර වශයෙන් සැලකිය හැකි බව ය (Bandaranayake 1986). කෙසේ වෙතත් විද්‍යාත්මක දින වකවානු ලබාදිය නොහැකි මෙම සංකේත ප්‍රාග් ඓතිහාසික වාසස්ථාන ඇසුරින් පැවැතීම එක් අතකින් ආදිතම අවධියක සංස්කෘතික ක්‍රියාදාමයන් පිළිබිඹු කරන සාධකයක් බව උපකල්පනය කළ හැකි ය.

¹ පුරාවිද්‍යාව සහ උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය
ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය

ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඓතිහාසික අවධියේ ගල් සොහොන් මත වූ පියන්ගල් ආශ්‍රිත ව කාලරක්ත වර්ණ මැටි බඳුන්හි බඳ කොටස් මත බොහෝ සංකේත හඳුනාගත හැකි බැවින් ඒවා ක්‍රිස්තු පූර්ව 1000-300 අතර කාලයට අයත් විය හැකි බව පෙන්වා දී ඇත (Senaviratne 1984:279-93). පූර්ව ඉතිහාසයෙන් ඉක්බිති ශ්‍රී ලංකාවේ මුල්බැස ගත් මුල් ඓතිහාසික අවධියේ ගුහා කටාරයට යටින් කොටා තිබෙන සෙල්ලිපි සමහරක එහි ආරම්භයේ හෝ අවසානයේ හෝ නැතහොත් ඊට යටින් පහළ යොදන ලද තවත් සංකේත රාශියක් දැකිය හැකි ය. මෙවැනි සමාන සංකේත ඊට පෙර පැවැති තාක්ෂණික සංස්කෘතික අවධි වන ප්‍රාග් හා පූර්ව (Pre and Proto) ඓතිහාසික සංස්කෘතික අවධිවලින් හඳුනාගත හැකි බැවින් ඒවායෙහි යම් සමානත්වයක් පිළිබිඹු වන බව පැහැදිලි ය (වගු අංක 01 තුළින් එවැනි සමානතා හඳුනාගත හැකි ව තිබේ).

මෙම තත්ත්වයට අනුව තාක්ෂණික සංස්කෘතික අවධි අතර එක ම ආකෘතියට අයත් සංකේත පරිහරණය කිරීම මගින් අඛණ්ඩ සමාජ සබඳතාව පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය පිළිබිඹු කෙරෙන අතර සමහර විට තමාගේ පැවැත්ම ඊට පෙර පැවැති සංස්කෘතිය සමග සම්බන්ධ වන බවට පෙන්වීමට ගත් උත්සාහයක් ද පිළිබිඹු විය හැකි බව උපකල්පනය කිරීමට පුළුවන. මෙම තත්ත්වය උපයෝගී කොටගෙන පුරාණ වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව හමුවන්නා වූ සංකේත පිළිබඳ ව විමර්ශනය කිරීම මගින් එම නිර්මාණයේ සමාජ සම්බන්ධතාව හඳුනා ගැනීමටත් අනෙක් අතට ඒවා නිර්මාණය කළ ජන කණ්ඩායම හෝ තාක්ෂණික කණ්ඩායම හඳුනා ගැනීමටත් උත්සාහයක් දැරිය හැකි ය.

පැරණි වාරි නිර්මාණ අතර සංකේත වැඩි ප්‍රමාණයක් හමු වූ ස්ථානය වන්නේ ඇළහැර පුරාණ අමුණ ය. විශේෂයෙන් ම මෙම අමුණ ආශ්‍රිත ව හමු වූ මෙහි අංක 01 මත්සය සංකේතයට සමාන ආකාරයේ සංකේත පූර්ව ඓතිහාසික සමාජ පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය ලැබෙන අම්බලන්තොට, රිදියාගම හා අනුරාධපුර ඇතුළුපුරයෙන් ද වාර්තා වී තිබේ (බණ්ඩාර 2001/2002:60- 1; Senaviratne 1984). මෙම අවධියේ දී තනි සංකේතයක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි මෙම සංකේතය හෙන්නානිගල, කොට්ටදැමුහෙල, බෝවත්තේගල ආදී ස්ථානවල ඇති පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනවල ද දැකිය හැකි වේ (IC.vol. I: nos.406,550, 559, 561,562,567,568). ලෙන් පිදීම ප්‍රධාන කොටගත් විවිධ ප්‍රදාන පිළිබඳ සඳහන් කෙරෙන මෙම පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනවල ගමණ, අය, රජ වැනි පුද්ගලයන් එම ප්‍රදාන සිදුකර තිබේ (එම්.). එසේ ම මෙම සංකේතවලට සමාන සංකේත ඉන්දීය පූර්ව ඓතිහාසික අවධියට අයත් මැටි බඳුන් මත ද වාර්තා වී ඇත (බණ්ඩාර 2002:62). මත්සය සංකේතය පිළිබඳ ව විමර්ශනය කිරීමේ දී පැහැදිලි වන කාරණයක් වන්නේ එය පූර්ව ඓතිහාසික, මුල් ඓතිහාසික අවධිවල දී පමණක් නොව ඉන්පසු අවධිවල දී එනම් මධ්‍ය ඉතිහාසය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ස්තූප සලපතල මලුවල ද තිබී වාර්තා වන බවයි (වජිර 2005/2006:99). මත්සය සංකේතය සෞභාග්‍යය හා බැඳුණු සංකේතයක් වශයෙන් පිළිගැනේ. ඒ බව තහවුරු වන්නේ අනුරාධපුර කුට්ටම් පොකුණෙන් හා ජේතවන කෞතුකාගාරය අසල පොකුණෙන් හමු වී ඇති ලෝකඩ මත්සය රූප මංජුසාවක බහා පොකුණු පතුලේ තැන්පත් කොට තිබීම මගිනි. නමුත් අප අදහස් කරන මතයට වඩා වෙනත් මතයක් හඳුනාගත වජිර හිමි ඉදිරිපත් කරයි. උන් වහන්සේ ජේතවන ස්තූප සලපතල මළුවේ ඇති මත්සය සංකේතය මගින් ලිංගය සහ යෝනිය අර්ථවත් කරන බව දක්වා තිබේ.

මහායාන මතවාද ප්‍රගුණ කරන ලද විහාරවල යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර වැනි අද්භූත බලයකින් යුතු ක්‍රියාවල ප්‍රතිඵල ලෙස මේවා නිරූපණය කර ඇති ආකාරය වර්ජිත හිමි පෙන්වා දී ඇත (එම 2005/2006:94).

මත්ස්‍ය සංකේතය සහිත සෙල්ලිපි පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කිරීමේ දී පෙනී යන්නේ ඒවා ගමණිවරුන්ට අයත් ව හෝ ගමික හෝ අයවරුන්ට සම්බන්ධ ව පවතින බවකි. රාජකීයත්වය සමග සම්බන්ධ වන ලේඛන රාශියක ම මෙම මත්ස්‍ය සංකේතය දක්නට ලැබීමෙන් පැහැදිලි වන්නේ ගමණිවරු නියෝජනය කරන පිරිස් අතර මෙම සංකේතය භාවිත වී තිබෙන ආකාරයයි (IC. vol. I: nos.406,549,550,551,556-559,562-3,565,567,568,569). සෙල්ලිපි ඇසුරින් පැහැදිලි වන කාරණයක් වන්නේ ගමණිවරු සමග සම්බන්ධ මත්ස්‍ය රූපය කේවල මත්ස්‍ය රුවක් වන බවයි. ශ්‍රී ලංකාවේ පූර්ව ඉතිහාසය තුළ හා මුල් ඉතිහාසය තුළ හමුවන මත්ස්‍ය සංකේතය වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබෙන්නේ තනි සංකේත වශයෙනි.

එසේ වුව ද පුන්තලම් දිස්ත්‍රික්කයේ මුල්ලේගම පූර්ව බ්‍රාහ්මී ලිපියක මෙය මෙහි අංක 02 ආකාරයේ යුගල සංකේතයක් ලෙස යොදා තිබෙනු හඳුනාගත හැකි ය (IC. vol. I: no. 1074). මෙම සංකේතය බොහෝ සෙයින් ඇළහැර අමුණේ දක්නට ලැබෙන යුගල මත්ස්‍ය සංකේතය සමග සැසඳේ. මුල්ලේගම ලිපියේ දක්නට ලැබෙන යුගල මත්ස්‍ය රූපය පරමකවරුන් සතු වූවක් බව එම ලිපියේ “පරමක උනරහ.....” යනුවෙන් සඳහන් වීමෙන් තහවුරු වේ. අමුණක් ආශ්‍රිත ව වඩු සංකේතයකින් තොර ව මෙවැනි සංකේතයක් තනි වශයෙන් කොටා තිබීමෙන් අදහස් වන්නේ විශේෂයෙන් ම ඇළහැර වැනි සුවිසල් අමුණු නිර්මාණ කාර්යයක දී එහි තාක්ෂණික අංශය ඉතා අනාදිමත් කාලයක සිට ප්‍රගුණ කළ පිරිසක් අතින් සිදු වූ බවට හැඟවීමක් ලෙසින් විය හැකි බවකි. ඇතැම් විට එය අමුණු කර්මාන්තය සමග සම්බන්ධ වූ පරමකවරුන්ට හෝ ගමණිවරුන්ට අයත් වූවක් විය හැකි ය. විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යතා සහිත ශිල්ප පිරිස්වල සම්බන්ධතාව පෙන්වීමට මෙවැනි සංකේත අමුණු වැනි වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව පිහිටුවන්නට ඇති බවට යම් උපකල්පනයකට පැමිණිය හැකි බව එම සංකේතවල සමානතාව අනුව පෙන්වාදීමට පුළුවන.

ඇළහැර අමුණෙන් හමුවන ශිලා කුට්ටිවල දක්නට ලැබෙන ස්වස්තික සංකේතයට සමාන ආදිතම සංකේත ශ්‍රී ලංකාවේ හමුවන්නේ ප්‍රාග් හා පූර්ව ඓතිහාසික අවධි තුළිනි. ප්‍රාග් ඓතිහාසික ජනාවාස පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය හමු වූ ගුහාවක් වන බුදුගල හා පූර්ව ඓතිහාසික ජනාවාස ස්ථාන වන රිදියාගම හා අනුරාධපුර (බංචාර 2005-2006: 62) මෙම ස්වස්තික සංකේතයට සමාන සංකේත හමු වී තිබේ.

මින් පසු කාල පරිච්ඡේදය වන මුල් ඓතිහාසික සංස්කෘතික අවධිය තුළ දී ස්වස්තික සංකේතය පූර්ව බ්‍රාහ්මී අභිලේඛනවල හා කාසිවල හඳුනාගැනීමට අවකාශ සැලසේ. හෙන්නානිගල සෙල් ලිපියේ ස්වස්තිකය සමග මත්ස්‍ය සංකේතය එහි අග කොටසේ දැකිය හැකි ය (IC. vol. I: pl. 406). එසේ ම මිනින්තලේ ලිපියක වේදිය සහිත දණ්ඩ හා වෙන ම ස්ථානයක ස්වස්තිකය නිර්මාණය කොට ඇත (එම pl. 34). රිටිගල ලිපියක ද ස්වස්තිකය පමණක් (එම pl. 268) දක්නට ලැබේ. එම සංකේත අන්තර්ගත ගල් ලෙන් ප්‍රදානය ගමණිවරුන් හා පරමකවරුන් සිදු කර තිබීම ද කැපී

පෙනේ. මෙම ස්වස්තික සංකේතය මුල් ඓතිහාසික අවධියේ මෙරට භාවිත කරන ලද ලෝහ කාසි වන ස්වස්තික කාසි මත ද දක්නට ලැබේ (Codrington 1924: 22-4). මෙම සංකේතය හමුවන මැටි බඳුන් මත හා අභිලේඛනවල මෙන් ම කාසිවල ද ස්වස්තික සංකේතය වාමාවර්තව හා දක්ෂිණාවර්තව යන දෙයාකාරයට ම දැකගත හැකිවීම විශේෂ වේ. ස්වස්තික සංකේතය පොදුවේ පිළිගනු ලබන්නේ සෞභාග්‍යය හා සමෘද්ධිය පිළිබිඹු කරන සංකේතයක් ලෙසිනි. මේ බව තව දුරටත් පැහැදිලි කළ හැකි වන්නේ පසුකාලීන කලානිර්මාණ සමඟ හා වාස්තු විද්‍යා ගොඩනැගිලිවල මෙම සංකේතය යොදා තිබීමෙනි. වෙස්සගිරියේ ජන්තාසරය ආශ්‍රිත ව ගල් පුවරුවක මත්ස්‍ය සංකේතය සමඟ ස්වස්තිකය දැකගත හැකි අතර ජේතවන සලපතල මළුවේ N₁₃ W₁₇ පරිශ්‍රයේ ස්වස්තිකය දැකගත හැකිවීම තුළින් එය තව දුරටත් පැහැදිලි වේ.

පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනවල ඇති ස්වස්තික සංකේතය පිළිබඳ විග්‍රහකර ඇති පරණවිතාන එම සංකේතය රජ පරපුරට සම්බන්ධ ගම්ණි නිස (IC, vol. I: nos.406,835,1018,1027) යන නාමය සහිත ශිලාලේඛනවල සඳහන් වන බව දක්වා තිබේ. එසේ ම ඉන්දියාවේ ජෝන් ඇලන්ගේ කාසි එකතුවෙහි ද තිබූ නාමය හා ස්වස්තික සටහන සහිත කාසි පිළිබඳ සඳහන් තොරතුරු පවතින බව පවසන පරණවිතාන එමඟින් ස්වස්තික සංකේතය නිශ් රාජ නාමය සමඟ සම්බන්ධවන බව පෙන්වා දෙයි (එම XXV-XXVI). ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ ස්වස්තික සංකේතය ස්ථාවර රාජකීය සංකේතයක් වන බවයි.

පරමකවරුන්ට හා ගමණිවරුන්ට අයත් පූර්ව බ්‍රාහ්මී අභිලේඛනවල බහුල ව මෙම ස්වස්තික සංකේතය දක්නට ලැබෙන බැවින් පාලන බලය මෙහෙය වූ කණ්ඩායම්වල සමාජ තත්ත්වය ඉන් හඳුනාගත හැකි ය. පරමකවරුන් සෘජු ලෙස පාලකයන් නොවූ අතර ඔවුන් රජවරුන් සමඟ ඥාති සම්බන්ධතා ගොඩ නගාගෙන තිබූ බව පරණවිතාන පෙන්වා දී ඇත (එම LXXIII). එසේ ම ස්වස්තික කාසි අතර තිබෙන ඇතා සහ ස්වස්තික, අශ්වයා සහ ස්වස්තික, සිංහයා සහ ස්වස්තික මෙන් ම ගවයා සහ ස්වස්තික කාසිවල ද සෙල් ලිපිවල මෙන් ම මෙම සංකේතය වේදය සහිත ව දැකිය හැකි බැවින් ඥාති හෝ පාලන සම්බන්ධතාව මැනවින් හඳුනාගත හැකි ය. විශේෂයෙන් ම කාසි නිෂ්පාදනය හා ඒවායේ අදිකාරී බලය හසුරුවනු ලැබුවේ පාලක පිරිස විසිනි. එම පිරිස ඔවුන්ට අනන්‍ය සංකේත බොහෝ විට කාසිවල යෙදූහ. ස්වස්තික සංකේතය ද එබන්දකි. එහි උච්චතම අවස්ථාව වූයේ පසුකාලීන ව ඉන්දු ශ්‍රීක සහ ඉන්දු සිතියන් කාසිවල එම තත්ත්වය තව දුරටත් වැඩි දියුණු වෙමින් පාලක රුව ම කාසියට යොදවා තිබීම මගිනි (Bopearachchi 1993: pl. 1-15).

ඇලහැර අමුණේ දක්නට ලැබෙන අංක 03 ආකාරයේ ස්වස්තික සංකේතයට තරමක් ආසන්න ආකාරයේ සංකේතයක් ගමණිවරයෙකු පිළිබඳ සඳහන් වන නාවලර්කුලම සෙල්ලිපියක දැක්වේ (IC, vol.I: no.494). ඒ අනුව ස්වස්තික සංකේතය ගමණිවරු නියෝජනය කරන සංකේතයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

පරුමකවරුන් හා ගමණිවරුන් තම පාලන අදිකාරී බලය රජවරුන් හා සම්බන්ධ වී ගෙන යාම තුළ ඔවුන්ට විශේෂිත සමාජ තත්ත්වයක් හා බලයක් හිමි වී තිබිණ. මේ නිසා ඔවුන් එවකට ප්‍රදේශගත ව පැවැති සම්පත් හා තාක්‍ෂණය හැසිරවීම තමා යටතේ සිදු කිරීමට පියවර ගෙන තිබේ. විශේෂයෙන් ම ලෝහ සම්පත් හැසිරවීමේ පාලන බලය පරුමකවරුන් රඳවා ගැනීමත් සමඟ ම ඔවුන් නගුල් කෘෂිකර්මාන්තය හැසිරවීම 'පරුමක නගුලි' (ඵම nos.269,809,142) මෙන් ම වැව් පාලනය හැසිරවීම 'වපි හමික' (ඵම nos.1930,1132,1217,1153,1151) යන සඳහන් මගින් හඳුනාගත හැකි ය. සමාජ පුරාවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණයෙන් මේ පිළිබඳ ව විමර්ශනය කිරීමේ දී වැව, කෙත හා නගුල් කෘෂිකර්මාන්තය පරුමකවරුන් පාලනයට ගැනීම නිසා ඔවුන් මුල් ඓතිහාසික සමයේ දී මෙරට ධනවත් ආර්ථික කණ්ඩායමක් වූ බව පෙනේ. විශේෂයෙන් ම වැව මෙන් ම කෘෂිකර්මාන්තය හා බැඳි ක්‍රියාවලීන්වල දී පරුමකවරුන් අත තිබූ ලෝහ තාක්‍ෂණය වාරි කර්මාන්තයට ද සෘජු දායකත්වයක් සපයන්නට ඇත. විශේෂයෙන් ම පරුමකවරුන් තම ලෝහයේ පාලන බලය හසුරුවා ඇති බව පරුමක තබර (ඵම no.319) වැනි තනතුරු දැරීමෙන් පැහැදිලි වේ. සෙනෙවිරත්න පෙන්වා දෙන ආකාරයට රිටිගලින් හමුවන ලිපියක සඳහන් අර්ථය මාහාගාම පරුමක සහෝදරවරුන් හතර දෙනෙකුගේ සම්බන්ධතාව කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාවලියට සෘජු දායකත්වයක් සැපයීමට උපකාරී වී තිබේ (Senaviratne 1989:115). ඒ අනුව වාරි කර්මාන්තයේ ප්‍රධාන කොටසක් වන අමුණු නිර්මාණයට ද ඔවුන්ගේ දායකත්වය ලැබෙන්නට ඇති බව අමුණු ආශ්‍රිත ව මෙම සංකේතය යොදා තිබීමෙන් පෙන්නුම් කරයි.

ඇළහැර අමුණින් හමුවන ස්වස්තික සංකේතය හැරුණු විට දක්නට ලැබෙන සංකේත වැඩි ප්‍රමාණයක් පරුමකවරුන් විසින් භාවිත කරන ලද සංකේතවලට සමාන වේ. එහි දක්නට ලැබෙන අංක 04 ආකාරයේ කතිර සලකුණින් යුතු සංකේතය 'පරුමක නදික පුත.....' යනුවෙන් සඳහන් වන නැට්ටුක්කන්ද ලිපියේ ද (IC. Vol. I:160), 'දෙවනපිය රකු අබයශ ගෙනපති පරුමක මිතශ.....' යනුවෙන් සඳහන් වන සිතුල්පව්ව ලිපියේ ද (ඵම 620) දක්නට ලැබෙන අංක 05 සංකේතයට බෙහෙවින් ම සමාන වේ. මීට අමතර ව එහි සඳහන් ව තිබෙන අංක 06 සංකේතය පරුමක ශිව නමැත්තෙකු පිළිබඳ දැක්වෙන පිච්චන්දියාව ලිපියේ තිබෙන අංක 07 සංකේතය සමඟ ගැලපිය හැකි ය (ඵම 1233). මෙහි අංක 08 ආකාරයේ වෘත්තයක් තුළ කතිර සටහනකින් යුතු සංකේතයක් මල්වතු ඔයේ තේක්කම් අමුණේ ද දක්නට ලැබේ. ඇළහැර අමුණේ දක්නට ලැබෙන අංක 09, 10 සහ 11 ආකාරයේ සංකේත තවත් පරුමකවරයෙකු පිළිබඳ සඳහන් වන කන්දකාඩු ලිපියේ තිබෙන මෙහි අංක 12 යන සංකේතය (ඵම no.318) සමඟ සැසඳිය හැකි ය. පුත්තලම දිසාවේ තෝනිගල හා පරමාකන්ද ලිපි ගණනාවක ම දක්නට ලැබෙන මෙහි අංක 13 ආකාරයේ සංකේත (ඵම nos.1051-55) ඇළහැර අමුණ ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත හැකි අංක 14, 15 සහ 16 යන සංකේත සමඟ සැසඳීමේ දී බෙහෙවින් ම ආසන්න ස්වභාවයක් ගන්නා බව පෙනේ. මීට අමතර ව එම ප්‍රදේශයේ ම මුල්ලේගම ලිපියේ දක්නට ලැබෙන අංක 17 ආකාරයේ සංකේතය ද (ඵම no.1074) මීට ම ගැලපිය හැකි වේ. එම ලිපිවල කතෘහු පරුමකවරු වූහ. තෝනිගල ලිපි මගින් පරුමකවරුන් වාරි කර්මාන්තය පිළිබඳ දැක්වූ සම්බන්ධතාව පිළිබඳ ව ද අදහසක් ලබාගත හැකි ය. තව ද ඇළහැර අමුණේ දක්නට ලැබෙන අංක 18 සහ 19 සංකේතවලට සමාන සංකේත පරුමකවරුන් පිළිබඳ සඳහන් වන මිහින්තලේ

ආනයකටිටි කන්දේ හා රිටිගල වේවැල්තැන්නේ ලිපියක ද (ඵම no. 72,269) දක්නට ලැබේ. අනුරාධපුර වෙස්සගිරියේ තිබෙන 'පරුමක පලිකද පුත...' යනුවෙන් සඳහන් වන ලිපියේ දක්නට ලැබෙන අංක 20 ආකාරයේ සංකේතයට (ඵම no.81) සමාන වන මෙහි අංක 21 ස්වරූපයේ සංකේතයක් ද ඇලහැරින් හමුවිය. මෙම සංකේතයට තරමක් ආසන්න ස්වභාවයෙන් සංකේතයක් පරුමක නැකතිවරයෙකු පිළිබඳ සඳහන් වන පෙරියකඩු විහාර ලිපියක ද දක්නට ලැබේ (ඵම no.941). රිටිගල වේවැල්තැන්නේ ලිපිය පරුමකවරයෙකුට අයත් වන අතර එහි දක්නට ලැබෙන මෙහි දැක්වෙන අංක 22 ආකාරයේ සංකේතයට (ඵම no.269) ආසන්න ස්වරූපයෙන් යුක්ත අංක 23 ආකාරයේ සංකේත දෙකක් ද ඇලහැර අමුණින් හමු වී ඇත.

ඇලහැර අමුණ ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත හැකි මෙම සංකේත මෙරට විවිධ ක්ෂේත්‍රවල නායකත්වය ඉසිලූ පරුමකවරුන් නියෝජනය කරන බව පැහැදිලි ය. මෙරට ප්‍රධාන සමාජ ස්තර නියෝජනය කළ පරුමකවරු සෑම ක්ෂේත්‍රයකට ම නායකත්වය දුන් පිරිසක් ද වූහ. ඒ අතර කෘෂි හා වාරි කර්මාන්ත යන විෂයයන් ද වූ බව තත්කාලීන සෙල්ලිපි විමර්ශනය කිරීමේ දී තහවුරු වේ (ඵම nos.260,869,1130,1132,1151,1153).

මූල ඓතිහාසික අවධිය තුළ ආරම්භ වූ වාරි කර්මාන්තයේ තාක්ෂණික දියුණුව මුල් ඓතිහාසික අවධිය ඔස්සේ ඉදිරියට ගෙන ඒම පිණිස නායකත්වය දුන් පිරිසක් ලෙස පරුමකවරුන් සැලකිය හැකි ය. ඒ වන විට ඔවුන් සමාජය තුළ අත්පත් කරගෙන සිටි උසස් සමාජ තත්ත්වය තුළ සේනාධිපති වැනි රාජ්‍යයත්වයට ඉතාමත් සමීප තනතුරුවල සිට සියලු ක්ෂේත්‍රවල මෙහෙයවීමේ බලය මොවුන්ට හිමිවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාරි කර්මාන්තය දියුණුකොට පවත්වා ගෙන යාමේ කාර්යය ද දේශපාලන අධිකාරිය විසින් මොවුන්ට පවරන ලදී. ඒ අනුව ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භය වන විට මහා පරිමාණ වාරි කර්මාන්තයේ මෙහෙයවන්නන් බවට පරුමකවරුන් පත්වන්නට ඇති බව පෙනේ.

මහා පරිමාණ වාරි කර්මාන්තය උදෙසා පරුමකවරුන්ගේ දායකත්වය පැවති බවට තහවුරු කරගත හැකි වැදගත් ම සාක්ෂියක් ලෙස ඇලහැර අමුණ ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත හැකි සංකේත රාශිය දැක්වීමට පුළුවන. පෙර කී සංකේත ඇලහැර අමුණ ආශ්‍රිත ව දක්නට ලැබෙන්නේ එහි බිම් මට්ටමේ හා ඊට ආසන්න ගල් වර්වල වන බැවින් මේවා නිසැක වශයෙන් ම අමුණේ මුල් ඉදිකිරීම් අවධියට අයත් වන බව පැහැදිලි ය. ඒ අනුව මෙම සංකේත මගින් අමුණේ මුල් තාක්ෂණික අවධිය නියෝජනය කරන පිරිස් සංකේතවත් කරන බව උපකල්පනය කළ හැකි ය.

වංසකතාවට අනුව ඇලහැර අමුණ ඉදිකිරීමේ මුල් අවධිය අයත් වන්නේ වසභ රජුගේ කාලයට ය (මව. III: 84). වංසකතාවට අනුව පැහැදිලි වන්නේ ඔහු කිසිදු රාජ්‍යය උරුමයක් තිබූ පුද්ගලයෙකු නොවන බවයි. උතුරු දිග වාසය කළ මෙම තරුණයා ලම්බකර්ණ වංශිකයෙකු පමණක් බව එහි සඳහන් කොට තිබේ (ඵම vol. III:59-60). ඒ අනුව වසභ උපතින් ම රාජ්‍යයත්වයට හිමිකම් කියූ පරපුරකට අයත් නොවන බව පැහැදිලි ය. ඔහු රාජ්‍යයත්වයට පත්වීමට හේතු වූ පසුබිම ලෙස

පරණවිතාන දක්වා ඇත්තේ ඔහු අයත් වූ උසස් වංශයන්, සිය මලඤ්චන් රජුගේ සේනාධිපති වීමත් නිසා ජනතාවගේ සහාය ලබාගැනීමට හැකිවීම නිසා බව ය (ඌවිලඉ. 1964.i:175). මීට අමතර ව මහා විහාරය ඔහුට සහාය ලබාදීම හා පිළිගැනීම ද (මව. IIIV:65-6) මේ සඳහා හේතු වූ ප්‍රබල සාධකයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

වංසකතාව ආගමික හා රාජ්‍යය ස්තර පිළිබඳ හැරුණු විට වෙනත් කිසිදු සමාජ ස්තරයක් පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් නොකරන බැවින් වසභගේ පූර්ව රාජ්‍යය අවධිය සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු අනාවරණය නොවේ. වසභගේ ප්‍රභවය පිළිබඳ මාගේ අදහස වන්නේ මොහු ඒ වන විට ප්‍රබල ව සිටි පරුමකවරුන්ගෙන් වඩාත් දක්ෂ පරුමකවරයෙකු විය හැකි බවයි. සමාජ නායකත්වය හා වෘත්තීය නිපුණත්වය සහිත වූ පරුමකවරුන් තුළ පැවති හැකියාව මත ප්‍රබල ව ඉස්මතු වූ වර්තයක් ලෙස වසභ සැලකිය හැකි ය. වසභ නාමය භාවිත කළ පරුමකවරුන් පිළිබඳ ව සෙල්ලිපි අතරින් අනාවරණය වේ. සේරුවාවිල තිබෙන එක් අපර බ්‍රාහ්මී ලිපියක 'පරුමක යකඩතභ පුත පරුමක වහබව.....' යනුවෙන් සඳහන් ව තිබීම මෙයට එක් නිදසුනකි (IC.vol. I: no.1171). ඒ අනුව වසභ යන පෞද්ගලික නාමය පරුමකවරුන්ට භාවිත කිරීමේ හැකියාව පැවති බව තහවුරු වේ.

දිවයිනේ විශාල වාරි කර්මාන්ත ඉදිකිරීමේ ආරම්භය වසභ රජුගේ කාලයේ දී සිදුවීමට බලපාන්නට ඇති එක් ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස අනුමාන කළ හැකි වන්නේ ඔහු නියෝජනය කළ බවට උපකල්පනය කළ හැකි පරුමකවරුන්ගේ සමාජ ස්තරය එම කාර්යයෙහි ලා අත්දැකීම් බහුල වීම නිසා විය හැකි ය. එබැවින් පරපුරෙන් ලද ප්‍රාගුණ්‍යතාව ද, රාජ්‍යයත්වය හිමිකර ගැනීම තුළ අත්පත් කරගත් දේශපාලනික නායකත්වය ද නිසා වසභ රජුට විශාල වාරි කර්මාන්තයේ නියැලීමට උවමනා අවකාශය ලැබෙන්නට ඇත. ඇළහැර අමුණ එහි එක් වැදගත් ප්‍රතිඵලයකි. මෙම අමුණේ ඇතැම් ශිලාමය කොටස්වල යොදා තිබෙන සංකේත මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ එම සම්බන්ධතාව බව උපකල්පනය කළ හැකි ය.

ඇළහැර අමුණේ දක්නට ලැබෙන ඇතැම් පරුමක සංකේතවලට ආසන්න හැඩයෙන් යුතු සංකේත ඇතැම් ප්‍රාග් හා පූර්ව ඓතිහාසික ජනාවාස බිම් ඇසුරින් හඳුනාගත හැකි ය (වගුව ඇසුරින් එම සමානතාව ගැලපිය හැකි ය). ඒ අනුව එළඹිය හැකි උපකල්පනය වන්නේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ අවසාන භාගයේ ප්‍රභවය වීම ආරම්භ වූ තාක්ෂණය පූර්ව ඓතිහාසික අවධිය තුළ වඩාත් වර්ධනය වෙමින් මුල් ඓතිහාසික අවධිය කරා ගමන්කොට අනතුරු ව ඓතිහාසික අවධිය කරාත් පරපුරෙන් පරපුරට ගමන් කර තිබෙන බවයි. සංකේතවල දක්නට ලැබෙන යම් යම් වෙනස්වීම් ද එම සමාජ විකාශනයේ ම එක් අවස්ථාවක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. වසභ රජුගෙන් ආරම්භ වන පළමුවන ලම්බකර්ණ රාජවංශය පිළිබඳ ව විමසන විට පැහැදිලි වන්නේ මහා වාරි කර්මාන්තයේ නියැලීම වඩාත් සක්‍රීය කළ රජ කෙනෙකු වන මහසෙන් රජු ද අයත් වන්නේ එම පරපුරට ම වන බවයි. මින්නේරිය වැව ඇතුළු වැව් සොළොසක් ද ඇළ මාර්ග ද ඉදිකළ ඔහුට ඒ සඳහා වන ප්‍රාගුණ්‍යත්වය ඔහුගේ පරපුරේ ආරම්භකයන්ගෙන් ලැබෙන්නට ඇති බව සිතීමට පුළුවන. ඒ අනුව පරුමක පරපුර

ඔස්සේ වසභ රජු දක්වා පැමිණි වාරි තාක්ෂණය වැඩි දියුණු වෙමින් තව දුරටත් ඉදිරියට පැතිරී ගිය බව පැහැදිලි වේ.

විශේෂයෙන් ම පූර්ව බ්‍රාහ්මී සෙල් ලිපිවල සඳහන් සංකේත අතරින් පරුමකවරුන්ට හා ගමණිවරුන්ට අයත් සංකේත තුළින් ස්වස්තික සංකේත සමඟ සමහර ලිපිවල මත්සා සංකේතය සලකුණු කිරීම මගින් අදහස් වන්නේ ගමිකවරුන් හා අයවරුන් අතර පවුල්මය වශයෙන් ඔවුන් සතු ව තිබූ ඥාති සම්බන්ධතාව බව හැඟේ. එසේ ම ලෝභ ඇතුළු ශිල්ප කර්මාන්තවල දී විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යතාවක් පරුමකවරුන් හා ගමණිවරුන් දැරූ නිසා වැඩි අමුණු ඉදිකිරීමේ දී ඔවුන් ඉහළ දායකත්වයක් ඒ සඳහා සපයන්නට ඇත. එම නිසා ඇළහැර වැනි අමුණු ඉදිකිරීමේ දී එහි ඇති ශිලා බණ්ඩවල එම සංකේත යොදන්නට ඇත්තේ එම අමුණු ඉදිකරුවන් තමන්ගේ ඥාති සම්බන්ධතාව හා තමන්ට අයත් තාක්ෂණික ශිල්පය ඊට පෙර පැවැති මහා සමාජයට සම්බන්ධ කිරීමේ අරමුණින් විය යුතු ය. තව ද මෙම ශිලා අමුණු නිර්මාණයේ පුරාමහක තාක්ෂණය මුල් ඓතිහාසික අවධියේ දී පරුමකවරුන් හා ගමණි හෝ ගමික මෙන් ම අය යන ජන කණ්ඩායම් මගින් ද හඳුන්වා දීමට ඉඩ තිබෙන අතර ඔවුන්ගේ එම සම්බන්ධතාව මෙම සංකේත යෙදීම මගින් පැහැදිලි වීමට ඉඩ පවතින බව මේ අනුව පෙන්වා දිය හැකි ය.

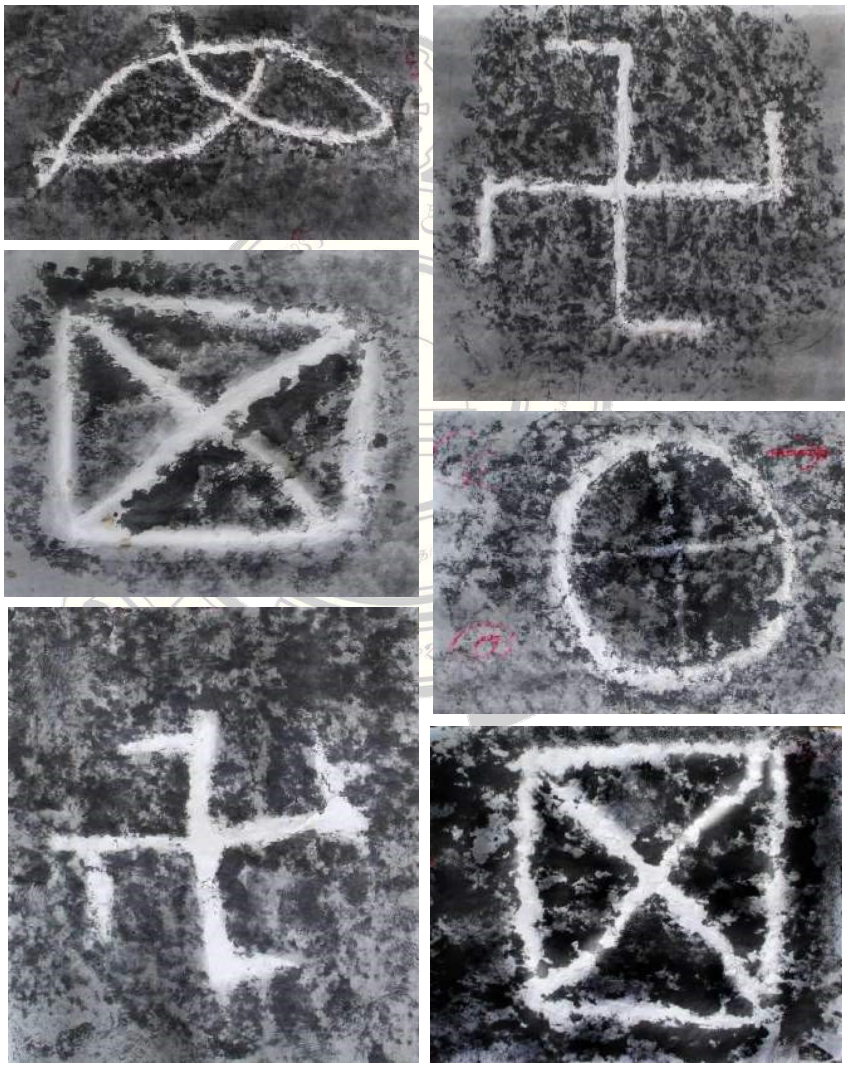
ඉහත සංකේතවලට අමතර ව ඇළහැර හා කලා ඔය පිටවන ආශ්‍රිත ව තිබේ අක්ෂරවලට සමානතා ඇති සංකේත හමු වී තිබේ. එම සංකේත අතර බ්‍රාහ්මී ක + එලක අක්ෂරයට සමාන සංකේත හඳුනාගත හැකි ය. එහි අපර බ්‍රාහ්මී ලෙස හැඳින්වෙන හැකි අක්ෂර එලක අංක 10 තුළින් හඳුනාගත හැකි අතර එමගින් කාපිදී යන්න අර්ථ දැක්වේ. මින් යමක් පිදීම යන්න අදහස් වන අතර සමහර විට අමුණ නිර්මාණයේ දී ශ්‍රමය වැයකළ හා මුදල් වියදම් කළ බව ඉන් හැඟෙන බව උපකල්පනය කළ හැකි ය. අක්ෂර විද්‍යානුකූල ව මෙම අක්ෂර ක්‍රියාත්මක වර්ෂ 8-9 කාලයට අයත් වේ.

ඉහත සඳහන් සංකේත හා අක්ෂරවලට අමතර ව ඇළහැර හා කලා ඔය පිටවන ඇසුරින් හමුවන බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේත අතර දුන්න සහ ඊතලය වැනි සංකේත ඇතුළු තවත් ස්වස්තික සංකේත කිහිපයක් ම හඳුනාගත හැකි අතර ඉන් සමහරක් සංකේත පශ්චාත්කාලීන අභිලේඛනවල තිබේ. ඒ අතරින් කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරයේ ඇති අත්තානි ලිපියක ඉහත සංකේතය දැකිය හැකි අතර මෙම සංකේතයට සමාන සංකේත කලා වැවේ පිටවන ආශ්‍රිත ව හඳුනාගත හැකි ය. මේ අතරින් සලකුණු කිහිපයක් පමණක් වඩු සංකේත ලෙස යොදාගන්නට ඇති බව පෙනේ.

සමාලෝචනය

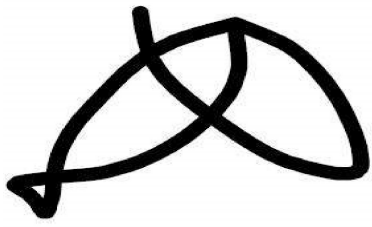
මෙම තත්ත්වය පිළිබඳ ව ගැඹුරින් විමර්ශනය කිරීම මගින් පැහැදිලි වන්නේ වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව හමුවන සංකේත හුදෙකලා සංකේත නොවන බවකි. ඒවා බොහෝමයක් පූර්ව ඓතිහාසික යකඩ යුගය තුළ සිටි ජන කණ්ඩායම් තම ජන කණ්ඩායමේ අන්‍යතාව සහ ශිල්ප කූල සංකේතවත් කිරීමට යොදාගත් නිල සංකේත බව උපකල්පනය කළ හැකි ය. තාක්ෂණය සමඟ බැඳුණු ශිල්ප පරම්පරාවන් තම අනාගත පරපුර වෙත තම අත්දැකීම් උරුම කරදීමේ දී පරපුරේ අන්‍යතාව

ආරක්‍ෂා කර ගැනීම පිණිස මෙම සංකේත යොදා ගන්නට ඇති බව සිතීමට පුළුවන. විශේෂයෙන් ම තාක්‍ෂණික ශිල්පය හා බැඳුණු ක්‍රියාවලියේ දී ලෝහ කර්මාන්තය මෙන් ම ශිලා ඉදිකිරීම සඳහා දැක්වූ විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යතාව කරණ කොටගෙන ශිලා විභේදනය, ශිලා නිර්මාණය යන කාරණාවල දී එම ජන පිරිස්වල අනන්‍යතාව මෙයින් පිළිබිඹු වන බව මෙම සංකේත ඇතැම් වාස්තු විද්‍යාත්මක නිර්මාණ ආශ්‍රිත ශිලා කොටස්වල ආදියෙහි සටහන් වී තිබීම මගින් ද පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව හමුවන සංකේත මගින් පුරාණයේ සිට ක්‍රියාත්මක තාක්‍ෂණික ක්‍රියාවලියක අඛණ්ඩ සමාජ පසුබිමක් හා තාක්‍ෂණික පියවරයන් ඇළහැර, කලා වැවේ පිටවන සහ තෙක්කම් අමුණ ආදී වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව හමුවන සංකේත මගින් අධ්‍යයනය කළ හැකි බව පැහැදිලි ය. කෙසේ වෙතත් මෙම අදහස තව දුරටත් පුළුල් විග්‍රහයකට ලක්කළ යුතු ව ඇත.

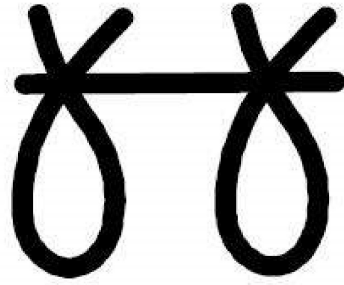

පැරණි වාරි නිර්මාණවල දක්නට ලැබෙන සංකේත අතරින් සමහරක ස්පර්ශ පිටපත්

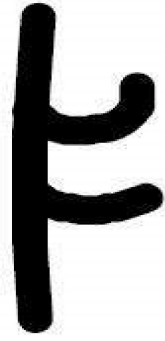
ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය Pre Historic Period		පූර්ව ඓතිහාසික යුගය Proto Historic Period		මුල් ඓතිහාසික යුගය Early historic Period		අමුණු ආශ්‍රිත සංකේත Symbols on Ancient Dams	
මුහුද	卍	විදියාම අනුරාධපුර ඇතුළු නුවර	卍 卍 卍卍	මිහින්තලේ විටිබල වෙරළැනැන්න පෙරියපුළියන්කුලම	卍卍卍	ඇලහැර	卍卍
ගොනාගොල්ල	卐	විදියාම අනුරාධපුර ඇතුළු නුවර	卐 卐 卐卐	ගොනාගොල්ල කොට්ටැලුගොල කොට්ටැලුගොල කොට්ටැලුගොල වෙහෙරගල්කන්ද කෝන්ගල කොට්ටැලුගොල මුල්ලේමෙ	卐卐卐 卐卐卐 卐卐卐 卐卐卐	ඇලහැර	卐
ගොනාගොල්ල	卐	විදියාම අනුරාධපුර	卐 卐 卐卐 卐卐	සිතුල්පව්ව හා නැට්ටුක්කන්ද	卐	ඇලහැර කලාමය යකා බැම්ම අමුණ	卐 卐
කන්තිරිමලේ	卐	ස්ථානය හඳුනා නොමැති	卐 卐	පිට්ටිසේව	卐	ඇලහැර	卐 卐
කන්තිරිමලේ	卐	අනුරාධපුර විදියාම ඉබ්බන්කපුර	卐 卐 卐卐	කන්දෙගමකන්ද මිහින්තලේ	卐 卐	ඇලහැර	卐
		විදියාම අනුරාධපුර හා විදියාම	卐 卐 卐	කෝන්ගල හා පරමිකන්ද මුල්ලේමෙ පෙරියකඩු විහාරය	卐 卐 卐 卐	ඇලහැර ඇලහැර	卐 卐 卐 卐
කන්තිරිමලේ උස්සාගල කොනන්දේගොඩ	卐 卐 卐 卐	විදියාම	卐	අනුරාධපුර	卐	ඇලහැර කලාමය යකා බැම්ම අමුණ	卐 卐 卐
මුහුද	卐	විදියාම	卐 卐 卐	නැට්ටුක්කන්ද විටිබල වෙරළැනැන්න ඵරුපොකාන දුමුල්ල නාට්ටුබිතුලම	卐 卐 卐 卐 卐 卐 卐 卐 卐	ඇලහැර ඇලහැර	卐 卐 卐 卐
		අනුරාධපුර	卐 卐	විටිබල කන්දකාඩු	卐 卐	ඇලහැර	卐 卐 卐
				මෙස්සබ්බියා විටිබල වෙරළැනැන්න	卐 卐	ඇලහැර	卐

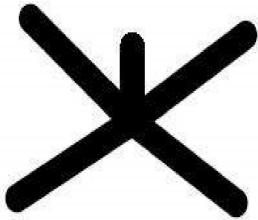
1

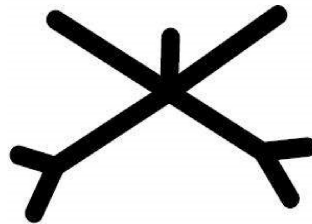
2

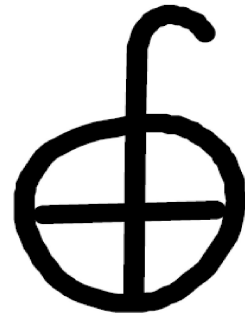
3

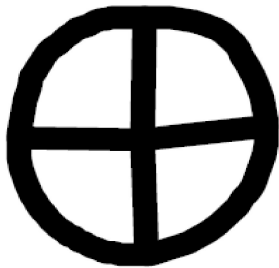
4

5

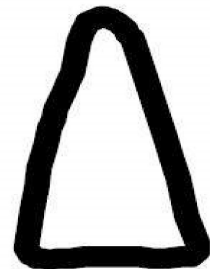
6

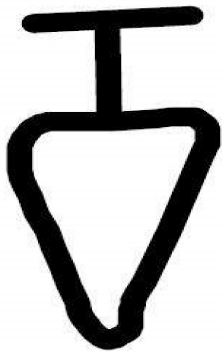
7

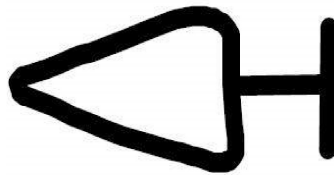
8

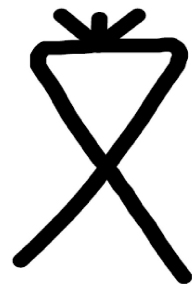
9

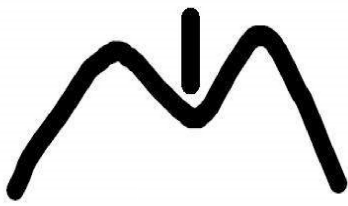
10

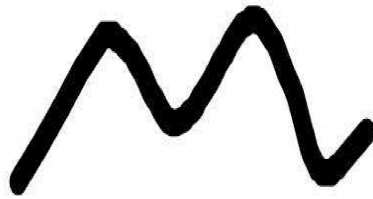
11

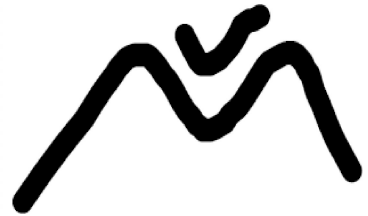
12

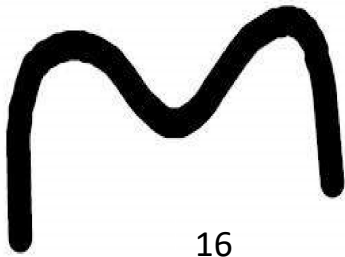
13

14

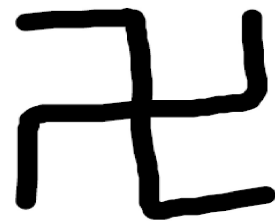
15

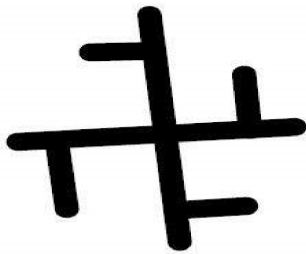
16

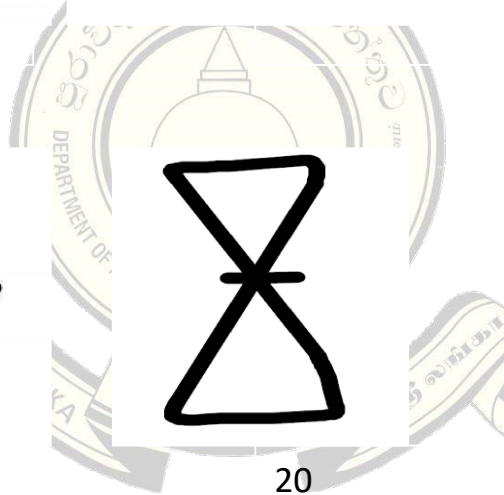
17

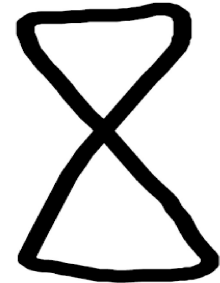
18

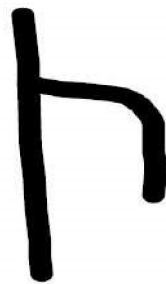
19

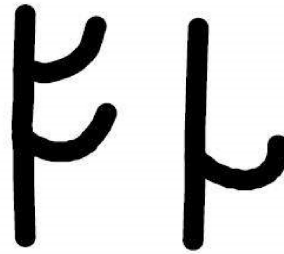
20

21

22

23

වාරි නිර්මාණ ආශ්‍රිත ව හමුවන සංකේත අකරීන් සමහරක චිත්‍ර සටහන්

මූලාශ්‍රය

බණ්ඩාර, ටී., 2001/2002, 'හම්බන්තොට ආශ්‍රිත ඓතිහාසික පුරාවිද්‍යාව පිළිබඳ විමසුමක්', *චැලිපිළ*, කලාපය 05, ඒකාබද්ධ පුරාවිද්‍යා උපාධිධාරී, සංගමය, මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල.

මහාවංසය (සිංහල), 1967, සංස්. හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි, බටුවන්තුඩාවේ දේවරක්‍ෂිත පඬිතුමා, කොළඹ, රත්නාකර පොත් වෙළඳ ශාලාව.

චජර හිමි, එච්., 2005/2006, 'ස්තූප සලපතළ මලුවලින් හමුවන ලිංග, යෝනි සහ ගර්භ සංකේත', *චැලිපිළ*, කලාපය 07, ඒකාබද්ධ පුරාවිද්‍යා උපාධිධාරී, සංගමය, මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල.

Bandaranayake, S., 1986, *The Rock art and Wall Painting of Sri Lanka*, Colombo.

Bopearachchi, O., 1993, *Catalogue of Indo-Greek, Indo-Scythian and Indo-Parthian Coins of the Smithsonian Institution*, Washington D.C.

Codrington, H.W., 1924(1994), *Ceylon Coins and Currency*, Reprint, Asian Educational Services. *Inscription of Ceylon*, Vol. I. part. I., 1970, eds. S. Paranavitana, Colombo, Department of Archaeology.

Nandadewa, D.B., 1986, Rock Art Sites of Sri Lanka, *Ancient Ceylon*, No. 06, Colombo, Department of Archaeology.

Senavirathna, S., 1984, The archaeology of the Megalithic-Black and Red Ware complex in Sri Lanka, *Ancient Ceylon*, The journal of the archaeological Department of Sri Lanka, Colombo, Vol.5: pp.237-307.

Senavirathna, S., 1989, Pre State Chieftain and Servants of the State: A case study of the parumuka, *The Sri Lanka Journal of Humanities*. Vol. XV. no.1 & 2: pp.99-131.

